

Udens afval in beweging

gemeente Uden

Opgesteld door drs. H. Hoff
Openbare werken

Maart 2009

Inhoudsopgave

1. **Aanleiding**
2. **Conclusies en aanbevelingen**
3. **Europese regelgeving en landelijk beleid**
 - 3.1 Europese regelgeving
 - 3.2 Wet milieubeheer
 - 3.3 Landelijk afvalbeheerplan
 - 3.3.1 Beleidsruimte gemeente
 - 3.3.2 Doelstellingen bronscheiding
 - 3.4 Convenant verpakkingen
 - 3.4.1 Vergoedingen
 - 3.4.2 Resultaten landelijke pilots
 - 3.4.3 Doelstellingen bronscheiding
 - 3.4.4 Overige aandachtspunten
4. **Huidig beleid afval**
 - 4.1 Huishoudelijk afval
 - 4.2 Groente-, fruit- en tuinafval
 - 4.3 Milieustraat
 - 4.4 Gescheiden inzameling
 - 4.4.1 Papier
 - 4.4.2 Glas
 - 4.4.3 Textiel
 - 4.4.4 Klein chemisch afval
 - 4.4.5 Wit- en bruingoed
 - 4.4.6 Kunststofverpakkingen
 - 4.4.7 Overige
 - 4.5 Zwerfvuil
 - 4.5.1 Illegale dump
 - 4.5.2 Onderzoek zwerfafval Uden
 - 4.6 Diftar
 - 4.7 Regionale afspraken
5. **Onderdelen afvalexploitatie**
 - 5.1 Huishoudelijk restafval
 - 5.1.1 Ontwikkelingen
 - 5.2 Groente-, fruit- en tuinafval
 - 5.2.1 Ontwikkelingen
 - 5.3 Klein chemisch afval
 - 5.4 Oud papier
 - 5.5 Overige gescheiden afval
 - 5.5.1 Textiel
 - 5.5.2 Glas
 - 5.5.3 Luiers
 - 5.5.4 Kunststofverpakkingen
 - 5.6 Zwerfafval
 - 5.7 Milieustraat
 - 5.7.1 Kostendekkendheid
 - 5.7.2 Als het kan met gratis stortbonnen
 - 5.8 Aanbestedingen
 - 5.8.1 Investerings
6. **Kosten en baten afval**
 - 6.1 Ontwikkeling afvalstoffenheffing
 - 6.2 Kostenontwikkeling
 - 6.3 Bijdragen uit de algemene middelen
 - 6.4 Verdere ontwikkeling afvalstoffenheffing en/of egalisatievoorziening
 - 6.5 Afvalexploitatie 2006 t/m 2009

2. Aanleiding

Duurzame ontwikkeling is *'een ontwikkeling die voorziet in de behoefte van de huidige generatie zonder daarmee de toekomstige generaties in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien'*.

Onlangs heeft de gemeente Uden zich uitgesproken over dat zij zich sterk wil maken voor duurzame ontwikkelingen.

Het beleidsveld afval kan bijdragen aan duurzame ontwikkeling het ontstaan van afval zoveel mogelijk te voorkomen en dat bij de verwerking het milieu zo min mogelijk schade oploopt. Afval dat toch ontstaat, moet zo veel mogelijk nuttig worden toegepast. Afval dat niet nuttig kan worden toegepast, moet worden verwijderd (verbrand in een afvalverbrandingsinstallatie of gestort). Afvalpreventie en –scheiding leidt tot besparing van grondstoffen en energie, wat weer leidt tot minder vervuiling en CO₂-uitstoot. Hiermee draagt het bij aan duurzame ontwikkeling.

De nationale regelgeving verplicht de gemeente tot het hebben van een milieustraat, het gescheiden inzamelen van gft, papier, glas, textiel, gevaarlijk afval, wit- en bruingoed en met ingang van 1 januari 2010 ook kunststofverpakkingen. Aanvullend verplicht het ministerie van VROM alle gemeenten 60% bronscheiding na te streven (zie Landelijk Afvalbeheerplan).

De nota 'Udens afval in beweging' gaat in op hoe in Uden het huishoudelijk afval wordt ingezameld en wat wordt gedaan aan afvalscheiding en nuttige toepassing. Vergelijkingen met de landelijke doelstellingen geeft echter aan dat er nog meer afval te scheiden valt en dat er relatief veel restafval wordt aangeboden door de gemeente Uden.

In de nota worden mogelijkheden aangereikt die bijdragen aan een duurzamer afvalbeheer. Voordeel van een aantal voorstellen is dat de gemeente meer invloed kan uitoefenen op de afvalscheiding en -preventie. Bijkomstig voordeel is dat sommige duurzame mogelijkheden ook leiden tot kostenbesparingen.

Bij de ontwikkeling van deze nota kwamen tevens een aantal mogelijkheden naar voren die een meer bedrijfsmatig karakter hebben, maar wel tot kostenbesparingen kunnen leiden of zelfs opbrengstenverhogend kunnen zijn. Het uitvoeren van het onderzoek impliceert niet dat ook akkoord wordt gegaan met de daadwerkelijke invoering van het onderwerp. Dit besluit wordt pas later separaat genomen op grond van de resultaten van het onderzoek.

Hierbij is een meerjarig verloop van de actiepunten gepresenteerd waarbij het jaar 2009 al mogelijkheden biedt voor aanpassing van de afvalstoffenheffing in de begroting 2010.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt de aanleiding vermeld van dit discussiestuk. In hoofdstuk 2 wordt vervolgens een opsomming gegeven van diverse opties om de afvalkosten beheersbaarder en kostendekkender te maken. Hoofdstuk 3 omschrijft het kader waarin de gemeente Uden haar keuzes mag en kan maken. De huidige werkwijze van inzamelen wordt kort omschreven in hoofdstuk 4. Uit dit hoofdstuk zijn de voorgestelde verbeterpunten te herleiden. De opbouw van de afvalbeheerskosten wordt in hoofdstuk 5 toegelicht en de daadwerkelijke cijfers in hoofdstuk 6.

2. Conclusies een aanbevelingen

Wetgeving

Europese afvalregelgeving stelt dat er onder andere maatregelen genomen worden om nuttige toepassing van de afvalstoffen te bewerkstelligen. Ook wordt aangegeven dat de kosten voor de verwijdering van afvalstoffen overeenkomstig het beginsel 'de vervuiler betaalt' voor rekening dienen te komen van de houder die afvalstoffen afgeeft of de producent van het product.

Deze regelgeving is vertaald naar de nationale situatie in de Wet milieubeheer en in het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP). Hierin wordt gesteld dat:

- 1) Het toepassen van de voorkeursvolgorde van afvalverwerking (aflopende van hergebruik tot storten) verplicht is;
- 2) Per gemeente 60% bronscheiding bereikt moet worden (was eerst 55%);
- 3) De afvalstromen textiel, papier, kca, glas, wit- en bruingoed en kunststofverpakkingen gescheiden worden ingezameld (kunststof is nieuw);
- 4) Gemeenten verplicht zijn om groente-, fruit- en tuinafval (gft) gescheiden in te zamelen, maar dat daarin enige ruimte is voor het uitsluiten van fracties of delen van de gemeente (de beleidsruimte is nieuw);
- 5) Ten minste eenmaal per week huishoudelijke afvalstoffen met uitzondering van grove huishoudelijke afvalstoffen worden ingezameld bij elk perceel;
- 6) De gemeente een brengvoorziening heeft voor het afgeven van afvalstoffen die te groot, te zwaar of te recyclen zijn.

De gemeente Uden voldoet aan deze eisen op de volgende wijze:

- Bij het kiezen van een afvalinzamelaar of -verwerker wordt de voorkeursvolgorde van afvalverwerking toegepast.
- De gemeente behaalt met het gescheiden inzamelen van textiel, papier, kca, glas, wit- en bruingoed een bronscheiding van 51% (2007).
- Kunststofverpakkingen worden momenteel nog niet gescheiden ingezameld, maar dit moet voor 1 januari 2010 ingevoerd worden gezien de wettelijke verplichting.
- Het groente-, fruit- en tuinafval wordt afzonderlijk ingezameld, behalve bij gelaagde bouw.
- De gemeente haalt wekelijks huishoudelijk afval op en heeft een milieustraat.

Duurzame ontwikkelingen

Met de gescheiden inzameling van de verschillende afvalstromen levert de gemeente Uden een bijdrage aan duurzaamheid, maar de verdere werkwijze van het inzamelen en kostentoedeling is voornamelijk ingegeven om het de burger gemakkelijk te maken om niet tegen al te hoge kosten hun afval kwijt te kunnen. Voordeel hiervan is dat bewoners minder geneigd zijn om hun afval op een illegale wijze kwijt te raken.

Wel heeft de gemeente in haar laatste aanbesteding van het inzamelen van huishoudelijk afval duurzaamheid mee laten wegen bij het gunnen van de opdacht. Ook is de gemeente Uden samen met andere gemeenten een duurzamere verwerkingsmethode (biomassaenergiecentrale) voor het gemeentelijke groen en snoeiafval aan het ontwikkelen.

Werkwijzen om bewoners van de gemeente extra te stimuleren in het minder produceren van afval of hun afval beter te scheiden worden niet toegepast. Hier liggen nog goede kansen voor de gemeente om haar ambities op het gebied van duurzame ontwikkelingen verder na te streven.

Financiën

De financiële status van de huidige afvalexploitatie is dusdanig dat al geruime tijd duidelijk is dat de huidige afvalstoffenheffing ontoereikend is voor de totale kosten van afval.

Een stijging van 5% zou de kostendekkendheid weer in orde maken, maar draagt niet bij aan een constructieve en toekomstgerichte oplossing voor de kosten die het udense afval met zich meebrengt.

Aanbevelingen

Over de gehele notitie verspreid wordt bij het betreffende onderdeel van afval voorstellen aangedragen die een bijdrage leveren tot het verminderen van het financiële tekort. Bij een aantal opties is het financiële voordeel ondergeschikt aan het duurzaamheidsvoordeel.

Voor het overzicht van wat de gemeente Uden aan duurzaamheid zou kunnen doen als het gaat om afval worden deze voorstellen hieronder opgesomd.

Vooraf het voorstel om de haalbaarheid en de consequenties van diftar te onderzoeken heeft ook veel te maken met een aantal andere voorstellen. Om uiteindelijk tot een gedegen afweging te komen voor wel/geen diftar is het van belang om bij het onderzoek ook aan deze onderdelen aandacht te besteden:

Optie	Gerelateerde opties	Aandachtspunten
Onderzoek diftar (2009)	<ul style="list-style-type: none">- Poorttarievenmilieustraat- Gebruik gratis stortbonnen- Gft-inzameling- Inzamelen kunststofverpakkingen- Resultaten sorteeraanlyse	<ul style="list-style-type: none">- Benodigde investeringen- Consequenties personele inzet, overige afvalstromen, minima- Huidige verwerkingscontracten
Gescheiden inzamelen kunststofverpakkingen (2009)	<ul style="list-style-type: none">- Resultaten sorteeraanlyse	<ul style="list-style-type: none">- Status vergoedingen- Geldigheidsduur huidig raamcontract
Verhogen poorttarieven milieustraat	Diftaronderzoek	
Afschaffen twee gratis stortbonnen	Diftaronderzoek	

Er zijn nog een aantal maar meer bedrijfsmatige voorstellen. Deze hebben voornamelijk een financieel voordeel voor ogen. Voor de volledigheid worden alle voorstellen met een globale tijdsplanning genoemd in onderstaand overzicht.

Een paar duurzaamheidsvoorstellen kunnen ook als losstaande zaken worden uitgevoerd maar hebben dan een meer financieel doel, behalve dat het principe 'de vervuiler betaalt' alsnog wordt toegepast.

Het totaal aan voorstellen is verdeeld in korte termijn op te pakken voorstellen en voorstellen die nog even kunnen wachten maar wel voor een bepaalde datum uitgewerkt dienen te zijn omdat bijvoorbeeld contracten aflopen. In dit overzicht worden de voorstellen gemarkeerd door de verschillende uitgangspunten: duurzaamheid (D), efficiënte bedrijfsvoering (B), kosten niet beïnvloedbaar door taakveld afval (A).

Keuzes voor de raad				
Uitvoeringsjaar	Keuze	Reden datum	Toelichting zie	(Indicatie kosten / baten op korte termijn)
2009	D - Kunststofverpakkingen gescheiden inzamelen met behulp van een haalsysteem.	Afhankelijk van gekozen inzamelsysteem zijn er gevolgen voor de te maken kosten en/of investeringen.	Hfdst 4.4.6 en 3.4	€ 0,-
	D - Onderzoek diftar	Kosten ten gevolge van uitvoeren onderzoek door externen. Doelstelling van diftar is betere afvalscheiding en –preventie, toepassen principe ‘vervuiler betaalt’. In 2009 te starten met onderzoek omdat eventuele invoering van diftar zo'n twee jaar in beslag neemt.	Hfdst 4.6	€ 10.000,- (advies)
	en anders B - containermanagement	Kosten t.g.v. uitvoeren onderzoek door externen. Doelstelling is het tegengaan illegaal gebruik minicontainers.	Hfdst 4.1	€ 4.500,- (advies)
2010	A - Kwijtschelding afvalstoffenheffing	Transparantere toedeling van kosten.	Hfdst 6	€ 180.000,- (baten)
	B - Onderzoek gft-inzameling	Optimaliseren inzamelkosten en verwerking, verwerkingscontract loopt in 2012 af.	Hfdst 4.2	€ 2.000,- (advies)

Keuzes voor het college				
Uitvoeringsjaar	Keuze	Reden datum	Toelichting zie	Kosten / baten
2009	D - Uitwerking gescheiden inzameling kunststofverpakkingen.	Daadwerkelijke invoering nog eind 2009 mogelijk	Hfdst 4.4.6	Interne uren
	B - Aangaan deelnemersovereenkomst Papier Recycling Nederland	Hoe sneller, hoe minder mislopen opbrengsten	Hfdst 5.4	€ 13.000,- (baten)
	D - Uitvoeren sorteeraanlyse	Nagaan in hoeverre Uden nog recyclebaar afval in haar restafval heeft.	Hfdst 4.6	€ 10.000,-
2010	B - Verhogen poorttarieven milieustraat	Verbeteren kostendekkendheid milieustraat	Hfdst 5.7.2, notitie <i>Tarieven milieustraat 2007</i>	€ 350.000,- Of € 160.000,- (baten)
	B - Afschaffen gratis stortbonnen	Verbeteren kostendekkendheid milieustraat, vermindering administratieve lasten	Hfdst 5.7.2	€ 63.000,- (baten)
	B - Minicontainers op afroep te vervangen	Afwachten besluit diftar / containermanagement en	Hfdst. 3.4.2	€ 8.000,- (kosten)

		ontwikkelingen nascheiding kunststof.		
	B - Optimalisatie kca inzameling	Betere inzamelresultaat-kosten verhoudingen	Hfdst 5.3	€ 5.800,- (baten)
	B - Onderzoek volledige professionalisering oud papier inzameling	Optimalisatie oud papier kosten	Hfdst 5.4	Interne uren
	B - Onderzoek opbrengstverhogende textielinzameling	Afvalbeheerskosten verlagen	Hfdst 5.5	Interne uren

B = bedrijfsmatig uitgangspunt: optimalisatie kosten-baten verhouding

D = duurzaamheidsuitgangspunt

A = niet aan afvalbeleid gerelateerde kosten

Een belangrijk aandachtspunt bij elke keuze die vermindering van restafval of gft veroorzaakt is dat er met Essent langdurige afspraken lopen ten aanzien van een bepaalde hoeveelheid aan te aanleveren gft- of restafval. Een aanlevering onder de minimum gestelde hoeveelheid kan leiden tot het stijgen van het verwerkingstarief. Regionaal is afgesproken dat er geen diftar wordt ingevoerd om te voorkomen dat er onvoldoende gft of restafval wordt aangeboden.

In 2012 loopt het verwerkingscontract voor gft af. Betreffende gft loopt deze standstill afspraak dus feitelijk in 2012 af.

Indien diftar ingevoerd zou worden, zou 2012 een aannemelijk jaar van invoering kunnen zijn. Een veel eerdere invoering is niet eens haalbaar.

Het verwerkingscontract voor restafval loopt in 2017 af. Onlangs is gebleken dat gescheiden inzameling van kunststofverpakking niet tot een onderaanbod van restafval zal leiden. Het invoeren van diftar heeft grotere gevolgen voor het restafvalaanbod. Dit aspect zal daarom zeker meegenomen moeten worden in het onderzoek naar diftar.

3. Europese regelgeving en landelijk beleid

3.1 Europese regelgeving

Het Nederlandse afvalbeleid wordt in belangrijke mate bepaald door Europese afvalwetgeving. Zo verplicht de Europese Richtlijn betreffende afvalstoffen de lidstaten om maatregelen te nemen:

- b. Ter bevordering van in de eerste plaats preventie of vermindering van de producten;
- c. In de tweede plaats nuttige toepassing van de afvalstoffen door recycling, hergebruik, terugwinning of het gebruik van afvalstoffen als energiebron;
- d. Tot slot bepaalt de richtlijn, dat de kosten voor de verwijdering van afvalstoffen overeenkomstig het beginsel 'de vervuiler betaalt' voor rekening komen van de houder die afvalstoffen afgeeft aan een afvalinzamelaar en/of een voorgaande houder of de producent van het product dat tot ontstaan van de afvalstoffen heeft geleid. Met deze laatste bepaling werd de basis gelegd voor de invoering van het Convenant verpakkingen.

3.2 Wet milieubeheer

De Wet milieubeheer verplicht de gemeente om ten minste eenmaal per week de huishoudelijke afvalstoffen met uitzondering van grove huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen bij elk binnen haar grondgebied gelegen perceel waar zodanige afvalstoffen geregeld kunnen ontstaan. Groente-, fruit- en tuinafval wordt daarbij in ieder geval afzonderlijk ingezameld. De gemeenteraad kan verder besluiten tot het afzonderlijk inzamelen van andere bestanddelen van huishoudelijke afvalstoffen (nog andere dan reeds verplicht door het landelijk afvalbeheerplan). Ook moet de gemeente een brengvoorziening treffen voor het afgeven van afvalstoffen die te groot of te zwaar zijn om in de inzamelmiddelen bij huis aan te bieden.

Net als voor het bedrijfsleven en de overheid, geldt ook voor de burger de zorgplicht uit de Wet milieubeheer. De burger is dus ook als consument verantwoordelijk voor het voorkomen van het ontstaan van afvalstoffen en voor het mogelijk maken van een verantwoord afvalbeheer.

Het inzamelen van bedrijfsafval valt niet onder de gemeentelijke zorgplicht. Bedrijven dienen zelf zorg te dragen voor inzameling van hun afvalstoffen. Zij kunnen hiervoor particuliere inzamelaars, de gemeentelijke inzameldienst of een overheidsbedrijf inschakelen.

3.3 Landelijk afvalbeheerplan

De Wet milieubeheer en diverse internationale richtlijnen verplichten Nederland om periodiek een of meerdere afvalbeheerplannen op te stellen. Op 3 maart 2003 is het eerste Landelijk afvalbeheerplan (LAP) in werking getreden. De geldingsduur van dat plan was van 2003 tot en met 2009. Het voorliggende tweede LAP is geldig van 2009 tot en met 2015, met een doorkijk tot 2021.

Afvalbeheer omvat de gehele keten van afvalscheiding aan de bron, inzamelen, vervoeren, bewaren, bewerken, nuttig toepassen en verwijderen van afvalstoffen. Preventie van afval valt formeel niet onder de term afvalbeheer, maar gaat daar aan vooraf.

In het LAP zijn een aantal doelen opgenomen. Enkele daarvan zijn:

- Toepassen van de voorkeursvolgorde van afvalbeheer (preventie - nuttige toepassing – brandstof - verbranden - storten).
- Het optimaal benutten van de energie-inhoud van afval dat niet kan worden hergebruikt. Hiertoe wordt gestreefd naar meer inzet van afval als brandstof in installaties met een hoog energierendement.
- Opvoeren van het percentage nuttige toepassing van afvalstoffen tot 83% in 2012;
- Beperking van de hoeveelheid te verwijderen afvalstoffen tot 9,5 miljard kg.

Deze doelen vormen de basis voor het landelijke beleid voor gescheiden inzameling. Er blijft echter ruimte over voor provincies en gemeenten om binnen de landelijke kaders en doelstellingen een eigen invulling te geven aan afvalscheiding aan de bron.

3.3.1 Beleidsruimte gemeente

Dit biedt gemeenten de mogelijkheid om delen van hun grondgebied uit te zonderen van de gescheiden inzameling van specifieke stromen, bijvoorbeeld groente-, fruit-, en tuinafval (GFT-afval). Ook hebben gemeenten de mogelijkheid in te zetten op gescheiden inzameling van meer stromen dan waar in het landelijk beleid van wordt uitgegaan. Op grond van deze doelen horen naast het (grof) huishoudelijk afval en gft ook de volgende afvalstoffen gescheiden te worden ingezameld: papier en karton, glas, textiel, kunststofverpakkingsafval (met ingang van 1 januari 2010), elektr(on)ische apparatuur, klein chemisch afval (KCA) en componenten uit grof huishoudelijk afval (zoals grof tuinafval en huishoudelijk bouw- en sloopafval, waaronder verduurzaamd hout). De deelstromen blik en drankenkartons behoeven niet aan de bron gescheiden te worden gehouden. Blik wordt bij de verbrandingsinstallatie voor verbranding uit het restafval of na verbranding uit de verbrandingsresten afgescheiden voor materiaalhergebruik. Drankenkartons zijn doorgaans heterogeen van samenstelling en sterk vervuild. Hierdoor is gescheiden inzameling en materiaalhergebruik complex en duur.

3.3.2 Doelstellingen bronscheiding

Verwacht wordt dat elke gemeente een bronscheiding behaalt van 60%. Dat wil zeggen dat 60% van haar totale huishoudelijk afval gescheiden wordt ingezameld. De gemeente Uden behaalde in 2007 51% bronscheiding, recentere gegevens zijn nog niet bekend gemaakt door het ministerie. Dit betekent dat de gemeente Uden in feite nog 9%, ca. 1.000 ton (25 kg per inwoner), teveel in haar restafval heeft zitten. Met behulp van een sorteeraanlyse kan achterhaald worden wat en hoeveel er nog in het restafval zit dat in feite gescheiden aangeboden kan worden (bv glas, textiel, papier, kca, etc.).

Om een indruk te geven wat de genoemde doelstelling concreet betekent, is in het LAP per component uit het huishoudelijk afval een richtlijn voor de gescheiden inzameling in kilogrammen per inwoner berekend.

Inzamelresultaten van de gemeente Uden:

Afvalstroom	Doelstelling LAP [kg/inwoner]	Behaalde inzamelresultaten gemeente Uden [kg/inwoner]:				Bronscheiding 2007
		2006	2007	2008		
Papier	120	77	74	79	51%	
Textiel	5	2,2	7	*		
Kca	1,9	1,3	1,6	1,5		
Verpakkingsglas	23	18	21	21		
Wit- en bruingoed	4	onbekend	3,6	2,4		
Overig gescheiden	nvt	22	28	**	--	
Gft	nvt	105	110	112	--	

Niet gescheiden restafval	Nvt	282	288	Ca. 286**	--
---------------------------	-----	-----	-----	-----------	----

- * Dit inzamelresultaat wordt verwacht, maar de inzamelresultaten zijn bij het opstellen van deze nota nog niet compleet.
- ** Op het moment van opstellen van deze nota waren nog niet alle gegevens van 2008 bekend.

De gemeente Uden haalt niet altijd de landelijke doelstellingen, hoewel een paar afvalstromen het naderen en bijna naderen.

Over textiel valt te zeggen dat de huidige inzamelstructuur een zeer goede prestatie levert. De inzamelresultaten voor textiel in 2008 waren op het moment van het opstellen van deze notitie nog niet compleet maar de eerste resultaten lijken erop dat opnieuw de doelstelling van 5 kg/inwoner wordt behaald.

Verder lijkt het erop dat meer papier te halen valt, in mindere mate ook het klein chemisch afval en nog een klein deel van het verpakkingsglas. Waarschijnlijk wordt niet gescheiden in het restafval aangeboden.

Momenteel bestaat 19% van het landelijk huishoudelijk restafval uit kunststof. Het overgrote deel hiervan is verpakkingsmateriaal, zoals flacons en boterkuipjes. Door kunststof gescheiden in te zamelen, kan het worden verwerkt tot grondstof voor nieuwe kunststofproducten. Door kunststof te hergebruiken, hoeft er minder te worden verbrand. Dat scheelt in de uitstoot van broeikasgassen en is dus minder schadelijk voor het milieu. Het scheiden van kunststof verpakkingsafval zorgt er ook voor dat het volume van restafval afneemt.

Door sorteeranalyses is te achterhalen of er inderdaad nog winstgevende afvalstromen zoals glas en papier in het restafval zit. Ook kan nagegaan worden in hoeverre de landelijke doelstellingen haalbaar zijn voor Uden, of dat mogelijk Uden al zijn maximum behaald heeft.

3.4 Convenant verpakkingen

In de Europese Richtlijn verpakking en verpakkingsafval zijn aan verpakkend bedrijfsleven en de nationale overheden van de lidstaten verplichtingen opgelegd om de nuttige toepassing van verpakkingsafval te bevorderen. De Europese richtlijn vindt zijn uitwerking in een ministeriële regeling en sinds 2002 in het Convenant Verpakkingen III, ondertekend door het ministerie van VROM en het bedrijfsleven.

In het Convenant zijn doelen opgenomen ten aanzien van onder andere hoeveel verpakkingen van papier/karton, glas, metaal en kunststof hergebruikt of nuttig toegepast moeten worden. De maximale hoeveelheid te storten of verbranden verpakkingsafval, en afname van verpakkingen in het zwerfafval.

Vanaf 1 januari 2006 vervangt het Besluit beheer verpakkingen en papier en karton (verpakkingenbesluit) de ministeriële regeling. Uitgangspunt blijft producentenverantwoordelijkheid.

Voor bedrijven betekent dit dat ze nu verantwoordelijk zijn voor preventie, inzameling en recycling van al het verpakkingsafval van producten die zij op de markt brengen. Voor bedrijven waarvan verpakkingen van huishoudens worden afgedankt betekent dit dat zij nu moeten betalen voor het ophalen en recyclen van dat verpakkingsafval.

Om invulling te geven aan het besluit is in 2007 een Raamovereenkomst gesloten tussen het Ministerie van VROM, het (verpakkend) bedrijfsleven en de VNG. De Raamovereenkomst richt zich op de aanpak van verpakkingen en zwerfafval voor de jaren 2008 t/m 2012. Het geeft een nadere invulling van het Besluit beheer verpakkingen en papier en karton en geeft invulling aan de verhouding tussen producentenverantwoordelijkheid en zorgplicht van gemeenten.

3.4.1 Vergoedingen

In de Raamovereenkomst is ook de financiering geregeld. Daarbij is aangesloten op de Verpakkingsbelasting per 1 januari 2008. Jaarlijks gaat € 115 miljoen van het ministerie naar het Afvalfonds. Het Afvalfonds zorgt voor de vergoedingen voor uitgevoerde prestaties. Op welke wijze en onder welke condities gemeenten vergoedingen ontvangen is vastgesteld in het uitvoeringsprotocol.

Gemeenten worden met de Raamovereenkomst geacht een gemeentebreed systeem op te zetten voor de gescheiden inzameling van kunststofverpakkingen uit huishoudens (glas en papier is reeds een bestaande gescheiden inzameling en metalen worden via nascheiding teruggewonnen). Het plaatsen van een container op de milieustraat is de meest minimale variant die voldoet.

De vergoedingen uit het Afvalfonds moeten het voor gemeenten mogelijk maken om gescheiden inzameling uit te voeren. De verpakkingenbelasting leidt dus niet tot een evenredige verlaging van de afvalstoffenheffing maar geeft de noodzakelijke financiële dekking voor met name het tot stand brengen van een verdere afvalscheiding.

Wanneer de inzamelkosten hoger zijn dan de materiaalopbrengsten, dan vult het Afvalfonds de opbrengst aan tot een vastgesteld niveau van de inzamelkosten op basis van normbedragen. Aangezien de inzameling van papier/karton en glas momenteel kostenneutraal of tegen geringe kosten plaatsvindt zal hiervoor vanuit het Afvalfonds ook geen of een beperkte vergoeding zijn. Het uitgangspunt voor de inzameling van kunststof verpakkingen is ook hier kostenneutraliteit voor gemeenten.

Op basis van de inzamelresultaten in 2007 (meest actueel verwerkte resultaten door het CBS) zou dat voor de gemeente Uden voor het deel verpakkingen het volgende kunnen betekenen:

Verpakkingstroom	Huidige werkwijze	Vergoeding [ton]	Inkomsten 2006	Inkomsten 2007
Glas	Bronscheiding	tot € 50,00*	€ 15.000,00	Ca. € 17.000,00
Papier	Bronscheiding	€ 6,25**	€ 5.000,00	Ca. € 4.000,00
Kunststof	n.v.t.	€ 475,00	Geen	Geen
Metalen	Nascheiding	Verrekend met verwerking restafval	Geen	Geen

* Aanvulling van opbrengst tot € 50,00 per ton.

**Registratievergoeding, inzameling en afvoer blijft doorlopen volgens bestaande inzamelstructuur.

Afgelopen jaar zijn in den lande diverse pilotprojecten uitgevoerd ten aanzien van gescheiden inzameling kunststof verpakkingen. Het RMB heeft voor haar gemeenten een berekeningsmethodiek ontwikkeld op grond van de resultaten van deze pilots en met de op 20 januari jl. vastgestelde vergoeding van € 475,00 per ton ingezamelde kunststofverpakkingen. De vergoeding kan naar aanleiding van nieuwe inzichten wijzigen.

Ervan uitgaande dat de gescheiden inzameling van kunststofverpakkingen kostenneutraal uitgevoerd kan worden, dragen alleen de vergoedingen voor het oud papier en glas bij aan een eventuele verbetering van het exploitatieresultaat. De ingeschatte € 21.000,00 zou leiden tot een lagere stijging van de afvalstoffenheffing van ca. € 1,00 per huishouden (0,5%).

In paragraaf 5.4 wordt ook ingegaan op de extra inkomsten die gecreëerd worden door het aangaan van het deelnemersovereenkomst met stichting Papier Recycling Nederland voor het deel niet-verpakkingen oud papier.

3.4.2 Resultaten landelijke pilots

Uit het landelijk onderzoek zijn de volgende conclusies getrokken:

- met een haalsysteem wordt gemiddeld gezien 2,5 à 3 keer zo veel kunststof verpakkingen opgehaald als met een brengsysteem;
- proefgemeenten met een diftarsysteem kennen zo'n 2 maal hogere respons dan niet-diftar gemeenten;
- naarmate de stedelijkheidsklasse toeneemt, neemt de respons af. Reden is dat burgers in meer verstedelijkte gebieden vaker minder ruimte in huis hebben om kunststoffen apart te houden en door de aard van openbare ruimte de brengvoorzieningen op afstand zijn;
- de respons loopt na verloop van tijd op;
- een uitgebreide communicatiecampagne is onontbeerlijk voor een goede respons;
- de vervuilingsgraad ligt bij de brengsystemen circa 5% hoger dan bij de haalsystemen.

Uit de landelijke pilots komt naar voren dat:

- een niet-diftar gemeente een zeer laagdrempelige inzamelsysteem moet invoeren om kans te maken op een voldoende inzamelresultaat.
- Een goed inzamelresultaat is noodzakelijk om voldoende vergoeding te kunnen ontvangen voor de te maken inzamelkosten.
- Een laagdrempelig systeem houdt in dat de bewoner zo min mogelijk moeite hoeft te doen om het kunststof gescheiden te bewaren en aan te bieden.
- Een laagdrempelig systeem komt op dit moment neer op een haalsysteem.
- Nascheiding is nu nog onvoldoende ontwikkeld om op korte termijn ingevoerd te kunnen worden, wel is de verwachting dat de komende jaren daar verandering in komt.

3.4.3 Inzamelsystemen

Bij een haalsysteem kunnen nog verschillende inzamelmiddelen overwogen worden:

- zakken die de mensen op afgesproken dagen aan straat kunnen aanbieden;
- een derde minicontainer (naast de huidige twee voor gft en restafval) waarbij een ander inzamelmiddel voor de gelaagde bouw ingezet moet worden omdat zij geen minicontainer hebben;
- of een duocontainer waarbij een deel van de container voor restafval wordt gebruikt en het andere deel voor de kunststofverpakkingen. Ook bij dit laatste zal een ander inzamelmiddel nodig zijn voor de gelaagde bouw.

De laatste twee opties vereisen ook een investering in nieuwe containers.

De minicontainers die Uden nu in gebruik heeft zijn al enige tijd afgeschreven en zijn aan vervanging toe. In feite zou de investering in een duocontainer los gezien kunnen worden van de kunststofinzameling.

Bij het kiezen voor een derde minicontainer of een duocontainer moet in acht worden genomen dat de kans bestaat dat straks nascheiding tot de mogelijkheid behoort voor de kunststofverpakkingen. Het lijkt daarom voorbarig om nu in inzamelmiddelen te investeren die mogelijk binnen het afschrijvingstermijn weer overbodig wordt.

Een nadeel van nascheiding is dat de burger niet geconfronteerd wordt met wat voor afval hij/zij eigenlijk produceert en zich dus in mindere mate bewust wordt wat zijn bijdrage is aan duurzaamheid.

**Collegekeuze:
Aanschaf minicontainers op afroep**

In ieder geval totdat de resultaten van het onderzoek diftar of containermanagement bekend zijn en als kan ook een betere inschatting gemaakt kan worden wat er gaat gebeuren op het gebied van nascheiding.

Een brengsysteem heeft als voordeel dat er geen tot nauwelijks investering noodzakelijk is in containers. Op grond van de pilots kan verwacht worden dat per locatie meerdere containers nodig zijn (kunststof weegt bijna niets maar heeft wel een groot volume) en dat zeer regelmatig geledigd moet worden in de week (soms zelfs driemaal per week). De inzamelkosten blijven dus relatief hoog. Als de ingeschatte capaciteit niet klopt worden er veel zakken naast de containers geplaatst. Dit benadeelt het straatbeeld.

Op basis van bovenstaande ervaringen wordt voor Uden het volgende voorgesteld:

1. Gescheiden kunststofinzameling nog in 2009 starten.
2. Kunststofinzameling uitvoeren met een haalsysteem.
3. Kunststofverpakkingen in zakken laten aanbieden.
4. Een container als achtervang op de milieustraat.

Raadskeuze:

Gescheiden inzameling kunststofverpakking starten in 2009 met behulp van zakken en een container op de milieustraat.

Voordelen van deze keuze zijn:

- dat in 2009 nog gestart kan worden met de gescheiden inzameling;
- geen investeringen in containers op korte termijn noodzakelijk
- in de tussentijd ervaring opdoen welke resultaten haalbaar zijn (en dus ook vergoedingen) voor Uden;
- Uden ontvangt dan ook nog de vergoeding voor het opstarten van de gescheiden inzameling. Indien in 2010 gestart wordt met de daadwerkelijke invoering, worden de opstartkosten niet meer vergoed;
- Ondertussen kunnen de ontwikkelingen qua nascheiding gevolgd worden om indien gewenst alnog over te stappen op nascheiding na afloop van de eerste periode van het raamcontract (2012).

Blijft overeind de uitwerking die nog gemaakt moeten worden over wat voor zakken (zelf ontwikkelde zakken, kant-en-klaar zakken van Nedvang, anderszins), de verspreiding ervan (via welke locaties), de ophaalfrequentie van de zakken, wijze van communicatie, etc.. Deze keuzes zullen alnog gemaakt moeten worden door het college.

Collegekeuze:

Uitwerking van inzamelmethode kunststofverpakkingen

Omdat nu nog onduidelijk is wat er gaat gebeuren met de nascheiding is het niet zinvol om nu grote investeringen te doen voor een complete vervanging van alle udense minicontainers. Voorgesteld wordt om die containers te vervangen die ook daadwerkelijk kapot zijn, dus min of meer op afroep, en te wachten met een grootscheepse vervanging tot dat meer bekend is over nascheiding en als bekend is of invoering diftar of containermanagement tot de mogelijkheden behoort. Een aanpassing van de begroting voor die post is hierdoor wel noodzakelijk.

3.4.4 *Overige aandachtspunten*

Het protocol gaat ervan uit dat gemeenten maandelijks rapporteren over de inzamelresultaten. Deze afspraak leidt voor gemeenten tot een stevige administratieve lastendruk, naast het gegeven dat gemeenten de gevraagde cijfers pas op een later moment beschikbaar krijgen en het risico lopen te laat te zijn voor de vergoeding.

Met Essent is een verwerkingscontract afgesloten inclusief een aanleverplichting van een minimale hoeveelheid restafval. Essent stelt zich op het standpunt dat gescheiden inzamelen van kunststoffen geen invloed heeft op de minimale aanleverplichting, dat betekent dat de afgesproken minimale hoeveelheid restafval aangeleverd moet blijven worden. Het RMB heeft voor de regio dit nader bekeken, en is tot de conclusie gekomen dat gescheiden inzameling van kunststofverpakkingen niet zal leiden tot een onderaanbod.

4. Huidig beleid afval

De gemeente Uden heeft geen apart afvalbeleidsplan of afvalplan of iets dergelijks. Het beleid bestaat daaruit dat voldaan wordt aan de gestelde wettelijke eisen uit de Wet milieubeheer en uiteraard de gescheiden inzameling van de afvalstoffen genoemd in het LAP.

Het aantrekkelijk maken voor de burgers om afval aan te bieden speelde een belangrijke rol bij het maken van beleidskeuzes. Voorbeelden hiervan zijn het verstrekken van twee gratis stortbonnen per jaar, lage poorttarieven op de milieustraat en geen diftar. Doelstelling was dat burgers makkelijk hun afval kunnen aanbieden of wegbrengen naar de milieustraat en niet overgaan tot illegale dump.

De gemeente Uden heeft aan de wettelijke eisen invulling gegeven door:

- A) het huishoudelijk afval (restafval en gft) bij of nabij elk perceel in te zamelen.
- B) Het gft gescheiden in te zamelen.
- C) Een milieustraat als brengvoorziening voor grof huishoudelijk afval te exploiteren.
- D) De afvalstromen glas, textiel, oud papier, kca en wit- en bruingoed gescheiden in te zamelen.
- E) De afvalstroom kunststofverpakkingen horen ook gescheiden ingezameld te worden uiterlijk met ingang van 1 januari 2010. Op welke wijze is momenteel nog in ontwikkeling en zal nog aan het college worden voorgelegd.

Toelichting op deze onderdelen:

4.1 Huishoudelijk afval

Het huishoudelijk afval (gft- en restafval) wordt alternerend (om-en-om) met behulp van minicontainers bij of nabij elk perceel op het grondgebied in de gemeente aan huis opgehaald. Uitzondering hierop is de gelaagde bouw. Bewoners in gelaagde bouw bieden hun huishoudelijk afval aan in voornamelijk verzamelcontainers (boven- of ondergronds) en sommigen in minicontainers.

Alle grondgebonden huishoudens in de gemeente Uden hebben de mogelijkheid om alternerend gft-afval of restafval middels minicontainers gescheiden aan te bieden. Mocht een huishouden meer afval hebben, kan hij tegen betaling een tweede container ontvangen en aanbieden. Ook een bedrijf kan tegen betaling meeliften met de afvalinzameling in minicontainers. De minicontainers worden niet geregistreerd, zodat niet bekend is welke container (m.b.v. uniek containernummer) bij welke woning hoort. Uit de praktijk blijkt dat mensen op de een of andere wijze aan een tweede container komen en deze ook gebruiken, zonder dat zij daarvoor bijbetalen. Of ze bieden de container tweemaal op dezelfde dag of in dezelfde week aan. In andere gevallen bieden niet betalende bedrijven restafval aan in de gemeentelijke minicontainers. Om hoeveel het gaat is onbekend maar dat het plaats vindt is zeker. In de jaarlijkse eindafrekening met de vorige huisvuilinzamelaar werd uitgegaan van 5% onrechtmatig gebruik (700 restafvalcontainers). Omgerekend betekent dat een inkomstenderving van € 150.000,- per jaar.

Containermanagement (CMS)

CMS zou dit ongewenste gebruik van minicontainers kunnen voorkomen. CMS is een registratiesysteem, waarbij een chip in de container wordt aangebracht. CMS is géén vorm van Difftar. Met behulp van CMS wordt inzichtelijk hoe vaak een minicontainer wordt aangeboden en bovendien wordt het mogelijk om een container te weigeren. Hierdoor is het onmogelijk de container wekelijks aan te bieden (via meerdere inzamelroutes), onmogelijk om afval van ondernemingen als huishoudelijk afval aan te bieden en worden illegaal uitstaande containers niet meer geleeft.

De gemeente Oss heeft in 2008 CMS ingevoerd. Deze zomer wordt een evaluatie hiervan verwacht. Op basis van hun argumentatie tot invoering van CMS wordt ingeschat dat invoering in de gemeente Uden een investering vergt van € 450.000,- exclusief de vervanging van de minicontainers maar inclusief de overige onderdelen zoals het datamanagementsysteem, communicatie, wisseling van containers, belastingpakket, begeleiding etc. De jaarlijkse meerkosten hebben betrekking op het feitelijke containermanagement: beheren minicontainers en datamanagement (mutaties en applicatiebeheer) en worden ingeschat op € 20.000,- per jaar.

De gemeente Oss combineert het CMS met de hoogte van de afvalstoffenheffing. Een kleinere minicontainer betekent een lager afvalstoffenheffing. Zowel voor het gft als het restafval is een keuzemogelijkheid voor een grotere of kleinere minicontainer (140 of 240 liter). Dit vraagt wel een extra personele inzet in het applicatiebeheer. De gemeente Oss verwacht dat zij de invoering van CMS kostenneutraal kan uitvoeren en uiteindelijk zelfs een betere afvalscheiding en afvalvermindering bewerkstelligt.

Uden combineert ook de hoogte van de afvalstoffenheffing met het volume van de restafvalcontainer (twee volumes). Maar de huishoudens moeten zelf het initiatief nemen tot wijziging van de container, een actieve communicatie hierover wordt niet gedaan. Verder heeft maar één maat groene container.

Invoering van een dergelijk systeem in Uden zou betekenen dat de huidige minicontainers vervangen moeten worden door minicontainers met chip (vervanging is ook zonder CMS noodzakelijk, zie eerder), en dat een datamanagementsysteem en –middelen aangeschaft moet worden. Ondanks de hoge investering is de verwachting dat de effecten (lagere inzamel- en verwerkingskosten, hogere opbrengsten) dusdanig zijn dat de invoering na een aantal jaar terugverdiend is. Een nadere uitwerking van de Udense situatie en daadwerkelijk benodigde onderdelen zou een betere inschatting van de kosten weergeven.

Indien diftar wordt ingevoerd is het niet zinvol om ook containermanagement in te voeren. Het registreren van containers of het onaantrekkelijk maken van het aanbieden van afval wordt namelijk ondervangen door diftar. Het is aan de raad om te kiezen op welke wijze aan duurzaamheid wordt gewerkt. Wel is het zo dat een diftarsysteem een grotere bijdrage levert dan een containermanagementsysteem.

**Raadskeuze:
Onderzoeken mogelijkheden containermanagement (indien diftar geen gehoor vindt).**

Bij twijfel valt altijd nog beide onderzoeken plaats te laten vinden en zelfs de verwachtingen qua duurzaamheid en kosten naast elkaar te laten leggen.

4.2 Groente-, fruit- en tuinafval

De gemeente is verplicht om GFT-afval gescheiden in te zamelen. Er blijft echter ruimte voor gemeenten om delen van hun grondgebied uit te zonderen van de gescheiden inzameling van specifieke stromen, bijvoorbeeld groente-, fruit-, en tuinafval (GFT-afval). Ook bestaat er beleidsruimte om te kiezen om bepaalde delen van het gft niet gescheiden in te zamelen. Voorbeeld is om de T-fractie (tuin) wel gescheiden in te zamelen omdat deze goed in te zetten is voor duurzame energie en de GF-fractie in te zamelen met het restafval om vervolgens verbrand te worden.

Bij de invoering van het gescheiden inzamelen van huishoudelijk restafval en gft in 1994 is de gescheiden inzameling niet doorgevoerd bij de gelaagde bouw. Uit de praktijk blijkt ook dat de kwaliteit van het gft afkomstig van gelaagde bouw slecht is. Veelal dermate slecht dat het aangeboden gft wordt afgekeurd voor de bedoelde verwerkingsmethode, te weten compostering. Op diverse plaatsen in Nederland is vervolgens gekozen om gescheiden inzameling in gelaagde bouw weer af te schaffen. Verder wordt in alle delen van de gemeente Uden gft gescheiden ingezameld, met dezelfde frequentie en wordt er geen fractie uitgesloten van deze inzameling.

De keuze die de gemeenteraad heeft om nog verdere bepaalde delen van de gemeente uit te sluiten van gescheiden inzameling van gft, is tot op heden niet gemaakt en ook nu nog niet voorgesteld. Sommigen gemeenten doen het al, andere zijn voornemens om:

- in de buitengebieden gft niet meer gescheiden in te zamelen;
- of in de gemeente alleen nog maar de tuinfractie in te zamelen omdat de gf-fractie (de nattere fractie) ondertussen door de verbeterde verwerkingsmethodes en grotere verwerkingscapaciteit ook goed verwerkt kan worden samen met het restafval. Redenen daarvoor zijn dat in dergelijke gebieden zo weinig gft wordt aangeboden (veel bewoners van buitengebieden composteren het zelf of voeren het gft aan de dieren) dat een gescheiden inzameling buitensporige kosten met zich meebrengt.

Om na te kunnen gaan of in Uden gebieden zijn die weinig gft opleveren, of dat het inzamelen van alleen een bepaalde fractie zinvol is, is meer informatie nodig. Daarvoor zal uitgezocht moeten worden hoe de inzamelresultaten in de verschillende gebieden zijn (bebouwde kom, buitengebied, centrumgebied, etc.) en of het zinvol is om bepaalde fracties uit te sluiten van deze gescheiden inzameling.

**Raadskeuze:
Onderzoeken gft-situatie in Uden.**

De gemeente Uden is voornemens om samen met vier andere gemeenten een biomassaenergiecentrale (BMEC) in de regio te realiseren waar in ieder geval de gemeentelijke groenstromen en aangeboden groenafval bij milieustraat of de huidige groenverwerker verwerkt kan worden tot duurzame energie. De BMEC moet in 2012 in werking zijn. Een dergelijke centrale biedt ook mogelijkheden voor de T-fractie van het gft. Het starten met de voorbereidende stappen om tot contractering van een BMEC te kunnen komen is reeds goedgekeurd door het college afgelopen 17 maart.

4.3 Milieustraat

De gemeente is verplicht om een brengvoorziening te hebben voor het afgeven van afvalstoffen die te groot of te zwaar zijn om in de inzamelmiddelen bij huis aan te bieden om vervolgens nuttig toegepast te kunnen worden. De gemeente Uden heeft hiervoor de milieustraat.

Bedrijven horen de afvoer van hun bedrijfsafval zelf te regelen, maar hebben toestemming van het ministerie van VROM om maximaal 50 kg gevaarlijk afval op jaarbasis en een maximaal aan te bieden elektrische en/of elektronische apparatuur per keer aan te bieden aan de milieustraat. Overig of meer bedrijfsafval wordt niet geaccepteerd op de milieustraat.

Het is zeer aannemelijk dat bedrijven of inwoners van buurgemeenten hun afval naar de milieustraat van Uden brengen vanwege de zeer aantrekkelijke poorttarieven. Veel omliggende gemeenten hebben diftar ingevoerd en hiermee ook de tarieven op de milieustraat verhoogd. Weliswaar wordt om legitimatie of postcode gevraagd op de

milieustraat, maar er blijft een menselijke factor bestaan die zeker bij drukte of onduidelijkheid geen garantie biedt. De controle is dus geen waterdicht systeem.

De milieustraat heeft met de huidige poorttarieven een zeer slechte kostendekkendheid (8% in 2008). Een heroverweging van deze poorttarieven zou het tekort van de afvalexploitatie ten goede kunnen komen, een verdere uitwerking van het principe 'vervuiler betaalt' ondersteunen en misschien zelfs 'afvaltoerisme' kunnen beperken vanuit de omliggende diftargemeenten.

Bij de verdere bepaling van de poorttarieven zou ook overwogen kunnen worden om de afvalstromen die nuttig toegepast kunnen worden tegen een aantrekkelijker tarief aan te laten bieden dan de te verbranden of te storten afvalstromen om afvalscheiding te bevorderen.

4.4 Gescheiden inzameling

De gemeente is verplicht om papier en karton, glas, textiel, wit- en bruingoed en klein chemisch afval gescheiden in te zamelen. Met ingang van uiterlijk 1 januari 2010 wordt de gemeente ook verplicht om kunststofverpakkingen gescheiden in te zamelen.

Het wordt als volgt ingezameld in Uden:

4.4.1 Papier

Het papier en karton wordt in Uden maandelijks aan huis opgehaald. Burgers bieden hun oud papier gebundeld aan straat aan op dag van inzameling. Daarnaast bestaan er in de gemeente drie locaties (2 o.b.v. verenigingen, 1 op de milieustraat) waar burgers tijdens openingstijden papier naar een container kunnen brengen. In het centrumgebied wordt zelfs wekelijks oud papier van de burgers en bedrijven opgehaald. In de overige gebieden wordt alleen huishoudelijk papier ingezameld (kerntaak van de gemeente).

4.4.2 Glas

Het verpakkingsglas kunnen inwoners aanbieden bij wijkcontainers (ondergrondse glascontainers) en op de milieustraat. Het vlakglas kunnen ze aanbieden op de milieustraat of het regionale inzamelpunt van de glasbranche (toevallig gelegen in Uden: Glasservice Breeuwer Handelstraat).

4.4.3 Textiel

Het textiel kunnen inwoners aanbieden bij de wijkcontainers en de milieustraat.

4.4.4 Klein chemisch afval (kca)

Het kca wordt eenmaal jaarlijks middels standplaatsen ingezameld of kunnen inwoners naar de milieustraat brengen.

4.4.5 Wit- en bruingoed

Inwoners kunnen het naar de milieustraat brengen of tegen betaling aan huis laten ophalen.

4.4.6 Kunststofverpakkingen

Met ingang van 1 januari 2010 wordt de gemeente verplicht om een inspanningsverplichting te leveren om kunststofverpakkingen gemeentebreed gescheiden in te zamelen. Zoals in paragraaf 3.4 "Convenant verpakkingen" is aangegeven, lijkt de meest zinvolle inzamelmethode een haalsysteem met behulp van zakken te zijn. Verdere invulling van de werkwijze zoals ophaalfrequentie, soort zakken, distributie van de zakken etc. behoeft nog nadere invulling. Een verdere uitwerking hierover zal in de loop van dit jaar aan het college worden voorgelegd.

Uiteraard zit aan het invoeren van een nieuwe gescheiden inzameling kosten verbonden. Vanuit het Afvalfonds worden de volgende vergoedingen gegeven:

1. Inzamelvergoeding per ingezamelde ton (€ 475,- / ton);
2. Transportvergoeding (€ 1,50 per ton per km tot overslagstation)

Als al in 2009 wordt gestart met het inzamelen ontvangt de gemeente een aanvullende vergoeding voor:

3. Opstartkosten (€ 0,54 per inwoner);
4. Een opstartpakket € 0,43 per inwoner) voor communicatie door Nedvang;
5. Gemeentelijke communicatie (€ 0,11 per inwoner).

Als er pas in 2010 wordt gestart ontvangt de gemeente alleen de aanvullende vergoeding voor gemeentelijke communicatie (€ 0,11 per inwoner). De opstartkosten en opstartpakket vervallen dan.

Uitgangspunt is dat met deze vergoedingen de gescheiden inzameling kostenneutraal uitgevoerd kan worden. Wel zal in de gemeentelijke begroting rekening gehouden moeten worden met een post voor de te maken kosten (inzamelen, inzamelmiddel bv zakken, etc.) en een post voor de te ontvangen vergoeding.

Inzamelkosten zijn ca. € 81.000,-, dat betekent dat zo'n 170 ton kunststofverpakkingen ingezameld moet worden, oftewel 4 kg per inwoner op jaarbasis. Kijkend naar de huidige ervaringen in den lande is dit haalbaar.

Verder is het uitgangspunt dat de communicatiekosten niet hoger uitkomen dan wordt vergoed, oftewel € 43.000,- (€ 1,08 per inwoner) voor 2009. Voor 2010 wordt een communicatievergoeding van € 4.400,- gegeven.

**Raadskeuze:
Gescheiden kunststofverpakkingen in 2009 starten met behulp van zakken.**

4.4.7 Overige gescheiden afval

De gemeente heeft de vrijheid om andere afvalstromen gescheiden in te zamelen. Op de milieustraat wordt aanvullend gescheiden ingezameld: gips, luiers, harde kunststoffen en vloerbedekking. Ook staan in de wijk op een aantal plaatsen containers voor de luiers.

4.5 Zwerfafval

4.5.1 Illegale dump

In 2004 is vanwege de overlast van illegale dump bij de verzamelcontainers in de openbare ruimte (vnl. in het centrumgebied), besloten om ondergrondse

verzamelcontainers te plaatsen. In eerste instantie zijn ze bedoeld voor de bewoners van de gelaagde bouw. Bij voldoende capaciteit kunnen bedrijven tegen betaling en als ze in aard en hoeveelheid huishoudelijk restafval hebben, meeliften met het ondergrondse inzamelsysteem. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een netter straatbeeld. Aandacht blijft wel noodzakelijk om de gebruikers van de ondergrondse containers goed voor te lichten wat de aanbiedregels zijn om alsnog afvaldump naast de containers te voorkomen of te verminderen. Nieuwbouwprojecten met gelaagde bouw worden direct voorzien van ondergrondse containers en bij de resterende bestaande gelaagde bouw worden de komende jaren de verzamelcontainers en soms zelfs nog minicontainers vervangen door ondergrondse containers.

4.5.2 *Onderzoek zwerfafval in Uden*

In 2006 is onderzocht hoe de gemeente Uden scoort ten aanzien van zwerfafval. De indruk heerste dat Uden vervuild raakte. Deze indruk werd niet beaamd uit het onderzoek. Het onderzoek werd uitgevoerd conform landelijke richtlijnen. Het hield in dat 34 locaties gedurende een week werden gemeten. De momenten van meten werden specifiek uitgekozen van voor dat zwerfafval zou kunnen ontstaan, direct er na en een dag nadat de locatie werd schoongemaakt. In dit onderzoek werd niet specifiek gekeken naar de toegangswegen maar wel een aantal hotspots van zwerfafval, het centrumgebied, woonwijken en buitengebied. De slechtste score voor Uden hadden de hotspots en zelfs die kwamen uit op matig schoon. Het centrum scoorde met schoon.

4.6 **Diftar**

In het landelijk afvalbeheerplan wordt als doel onder ander aangegeven om de hoeveelheid afval te verminderen. Uit ervaring bij andere gemeenten is gebleken dat diftar het afvalaanbod sterk vermindert en een veel betere afvalscheiding bevordert. Deze twee aspecten dragen zeer zeker ook bij aan duurzaamheid.

Diftar houdt in dat burgers tegen een gedifferentieerd tarief afval aanbieden. Oftewel een vast tarief (afvalstoffenheffing) en een variabel tarief (tarief voor de daadwerkelijk aangeboden afval). In 2000 is in Uden een onderzoek uitgevoerd naar de wenselijkheid om diftar in de gemeente Uden in te voeren. Redenen daarvoor waren dat het inzamelcontract in 2001 zou aflopen, de inzameling in het centrum van Uden aangepast moest worden, vervanging van de minicontainers en het voorbereid zijn op eventueel ontwijkgedrag vanuit omliggende gemeenten die diftar invoeren. De toenmalige en huidige differentiatie in de tarieven (één- of meerpersoons huishoudens) had en heeft nog steeds geen enkele prikkel in zich om milieubewuster met het afval om te gaan. Kort na de start is het onderzoek op laste van raad en college gestaakt

Diftar stimuleert het minder produceren van het te verbranden of te storten afval. Met diftar wordt een invulling gegeven aan het principe 'de vervuiler betaalt' en uit ervaring blijkt dat dergelijke inzamelmethoden ook tot een betere afvalscheiding leiden. Diftar draagt hierdoor zeker bij aan preventie van afval en het vergroten van het aandeel her te gebruiken afval zoals genoemd in het LAP.

Doordat er ook registratie plaats vindt van de containers, wordt illegaal aangeboden afval hiermee voorkomen (net als bij containermanagement).

Wel is meer personele inzet noodzakelijk vanwege de enorme gegevensstroom die geregistreerde afvalinzameling, facturatie en toewijzing naar het specifieke adres met zich meebrengt.

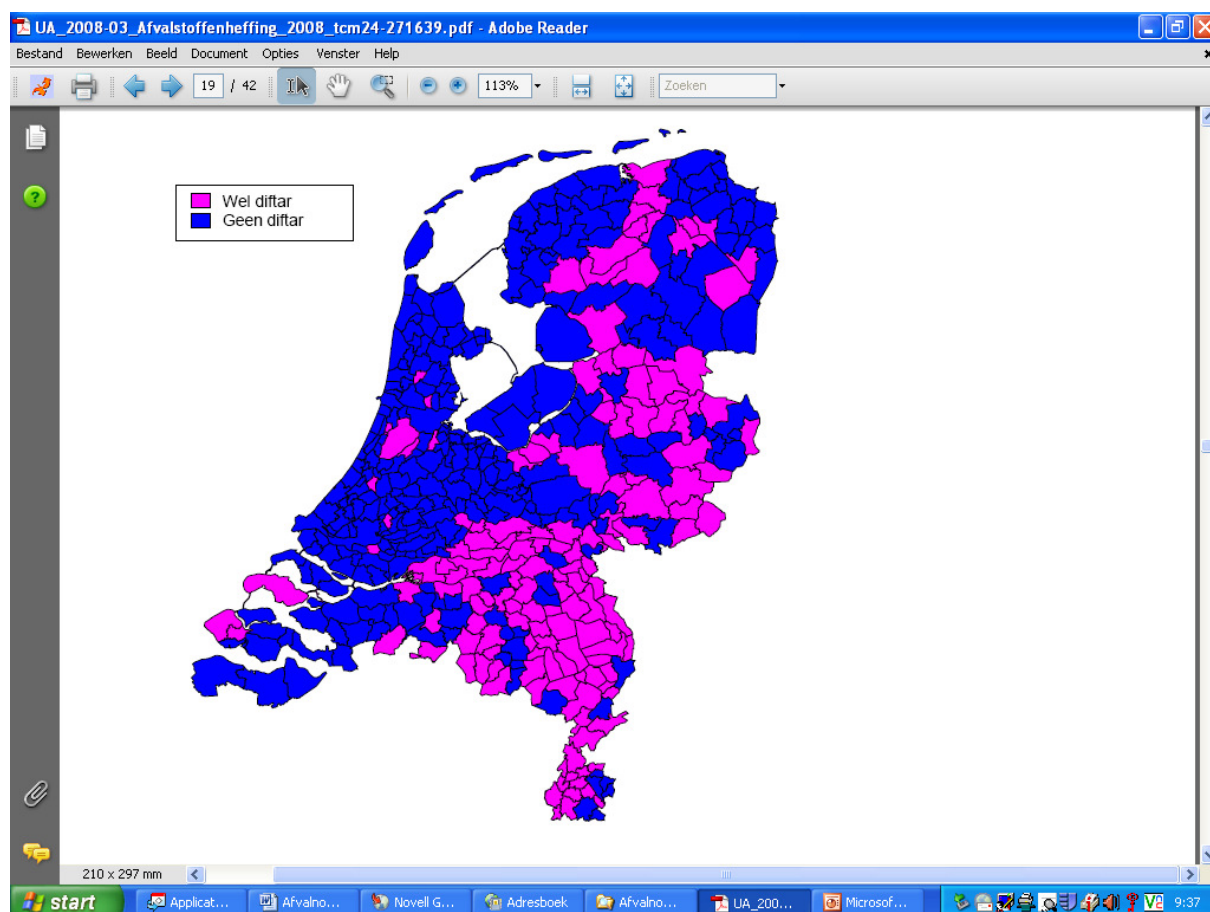
Uit evaluaties bij de gemeente Veghel, Bernheze en Sittard-Geleen blijkt dat invoering van diftar vanwege minder verwerkingskosten van restafval en gft, de kosten die gemaakt

worden voor de invoering (investeringskosten in minicontainers, identificatiesysteem, meer aanbod overige afvalstromen, communicatie, meer personele inzet) compenseren en zelfs gunstiger is (5 – 15% wordt genoemd). Ook uit landelijke cijfers blijkt dat de afvalbeheerkosten in gemeenten met diftar gemiddeld lager zijn dan in de overige gemeenten.

Uit een onlangs doorlopen Europese aanbesteding van de huisvuilinzameling in Uden blijkt ook dat er grote verschillen bestaan in de inzamelkosten tussen Uden en Veghel. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat burgers ten gevolge van diftar minder afval aanbieden in de gemeente Veghel en dus de inzamelkosten hierdoor lager worden.

Inzamelkosten per aansluiting	Uden	Veghel
Restafval en gft	€ 24,-	€ 16,-
GFT	€ 12,-	€ 5,-

In de regio van Uden hebben reeds diverse gemeenten diftar ingevoerd. In onderstaande kaart zijn de diftar gemeenten licht ingekleurd, de niet diftar gemeenten donker. Duidelijk is te zien dat Uden omringd wordt door diftargemeenten (met uitzondering van 1 gemeente).

Inzamelresultaten van twee diftargemeenten en twee niet diftargemeenten:

Afvalstromen	2007 [kg/per inwoner]				
	Uden	Veghel (D)	Boxtel	Sittard-Geleen (D)	LAP-doelstelling
GFT	105	49	90	63	---
Papier	77	84	77	86	120
Glas	18	26	21	25	23
Textiel	2,2*	5	5	6	5
Kca	1,3	2	2,2	1,5	1,9
Wit- en bruingoed	3,6	6	4	5	4
Rest	237	133	232	146	---

(D) Diftargemeente

*In Uden wordt textiel ook ingezameld door MOV. De inzamelresultaten zijn echter niet bekend, maar de daadwerkelijke inzamelresultaten van textiel zullen daardoor uiteraard hoger uitvallen dan de hier genoemde 2,2.

Op het gebied van duurzaamheid is qua afval nog veel te doen in Uden. Een eerste stap is natuurlijk de realisatie van een biomassacentrale voor het groenafval. Maar er kunnen nog meer stappen richting duurzaamheid gezet worden.

Een stap is het onderzoeken van wat er nu eigenlijk allemaal in de grijze container voor restafval verdwijnt. De kans is groot dat burgers nog in feite kostbare afvalstromen bij het onbruikbare restafval gooien (papier, glas, wit- en bruingoed, etc.). Dit is te achterhalen met een sorteeraanlyse.

**Collegekeuze:
Uitvoeren sorteeraanlyse**

Een andere stap is na te gaan of Uden ook een bijdrage kan leveren aan duurzaamheid door haar eigen afvalberg te verminderen en een nog betere scheiding van de nuttige afvalstromen te bevorderen. Het toepassen van een financiële prikkel blijkt uit ervaringen van andere gemeenten goed te werken (diftar).

**Raadskeuze:
Onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijke bijdrage van diftar aan de udense ambities van duurzaamheid en de consequenties ten gevolge van een lager afvalaanbod en betere scheiding.**

4.7 Regionale afspraken

In 1995 hebben de Brabantse gewesten afgesproken te komen tot één verwerkingstarief voor gft en restafval. Nu blijkt dat de gewesten gezamenlijk, ten gevolge van het door enkele gewesten (regionaal) invoeren van diftar, niet meer of met moeite aan de contractuele aanleververplichting voor gft te kunnen voldoen. Restafval wordt in voldoende mate aangeleverd, maar uitbreiding van het aantal diftargemeente zou dit in gevaar kunnen brengen. Eind 2005 is regionaal een stand-still principe afgesproken om de aanleververplichting niet in gevaar te brengen. Dit stand-still principe houdt in dat geen beleidswijzigingen zoals het invoeren van diftar gedurende het verwerkingscontract wordt doorgevoerd. Hiermee wordt voorkomen dat beleidswijziging van een gemeente een collectief probleem veroorzaakt voor andere gemeenten.

Groente-, fruit- en tuinafval.

Het gewest waarin de gemeente Uden deelneemt voldoet momenteel nog ruimschoots aan haar aanleverplichting. Binnen de provincie Noord-Brabant is afgesproken dat ieder gewest aan haar eigen contractuele aanleverplicht heeft te voldoen. Bij een eventuele overschrijding dient dat gewest zelf voor supplerende maatregelen te zorgen, bijvoorbeeld in de vorm van groenafval. Het stand-still principe voor gft loopt af met het verwerkingscontract in 2012. Maar ondanks deze afspraken lopen er ontwikkelingen bij regiogemeenten om alsnog de gescheiden gft-inzameling in het buitengebied te stoppen. De vraag is om welke hoeveelheden gft het gaat in die gevallen, want over het algemeen wordt deze ontwikkeling in gang gezet door het gegeven dat daar zeer weinig gft wordt ingezameld.

Restafval

Ook qua restafval wordt de aanleverplichting in de gaten gehouden. Het huidige verwerkingscontract loopt tot 2017, maar op dit moment wordt in voldoende mate restafval aangeboden. Zelfs de gescheiden inzameling van kunststofverpakkingen brengt dit niet in gevaar. Wel zou het invoeren van diftar door meerdere gemeenten kunnen leiden tot een onderaanbod. Ook daarvoor is regionaal een standstill principe afgesproken om een dergelijk risico te voorkomen. De vraag is natuurlijk of Uden vanwege het succes van anderen beperkt moet worden in haar verdere ontwikkeling. Een berekeningsmethodiek is momenteel in ontwikkeling om eventueel tekort in de toekomst te kunnen verrekenen.

Indien gekozen wordt om diftar te laten onderzoeken, is het van groot belang om dat in het regionale bestuurlijk overleg aan te kaarten en de financiële consequenties in kaart te brengen vanwege een mogelijk tariefsstijging ten gevolge van te weinig restafval.

Vanwege allerlei landelijke ontwikkelingen die gevolgen hebben op de hoeveelheid restafval is de Vereniging van Contracten in onderhandelingen met Essent, omdat anders tot 2017 de dreiging blijft bestaan voor sancties, terwijl deze aanleverplichting totaal niet strookt met het landelijk beleid voor afvalpreventie.

5. Onderdelen afvalexploitatie

De afvalexploitatie van de gemeente Uden is onderverdeeld in de volgende onderdelen:

1. huishoudelijk restafval
2. huishoudelijk gft-afval
3. klein chemisch afval
4. oud papier
5. overig gescheiden afval
6. Bestrijding zwerfafval
7. Milieustraat
8. Investerings, zoals nu de aanschaf en plaatsing van ondergrondse restafval- en glascontainers.

De begrootte kosten en baten worden in het volgende hoofdstuk benoemd. Hier volgt eerst het inhoudelijke deel aan welke onderdelen van afvalinzameling gedacht moet worden.

De belangrijkste inkomstenpost is uiteraard de afvalstoffenheffing. Bij de verschillende onderdelen worden eventuele overige directe inkomsten vermeld.

5.1 Huishoudelijk restafval

Kosten zijn:

1. Het verwerken van het restafval, het grof restafval en de luiers (maakte oorspronkelijk deel uit van het restafval).
2. De aankoop (geen investering) van minicontainers die in de loop van het jaar vervangen moeten worden vanwege slijtage, vandalisme of anderszins;
3. De productie- en verzendkosten afvalwijzer.
4. De kosten voor het ophalen van het restafval aan huis
5. De aankoop van de speciale luierszakken en het ophalen van de luiers in de wijkcontainers.
6. Het ophalen aan huis van grof huishoudelijk afval
7. Het onderhoud (reinigen, mechanisch onderhoud, reparaties) van de verschillende soorten afvalcontainers.
8. het vergoeden van het (grof) restafval dat bij de kringloopwinkels ontstaat door illegale dump op of bij hun terrein en ontvangen onbruikbaar goed (ca. € 850,-);
9. het vergoeden van het (grof) restafval dat bij twee rommelmarktorganisaties vrijkomt (€ 700,-)
10. het vergoeden van het (grof) restafval dat ontstaat door het opbouwen of afbreken van de carnavalsoptocht (ca. € 1.100,-).

Inkomsten zijn:

1. De kostendekkende tarieven voor een extra container. Huishoudens die onvoldoende hebben aan een minicontainer, kunnen tegen kostendekkende tarieven een tweede extra container krijgen, zowel een grijze container voor restafval als een groene voor het gf-afval.
2. De kostendekkende tarieven voor een bedrijf die mee wil liften met de huisvuilinzameling m.b.v. minicontainers of de ondergrondse container. Deze regeling is voor bedrijven indien zij vergelijkbaar restafval hebben in aard en hoeveelheid als een huishouden.
3. De tarieven voor het ophalen van grofvuil aan huis (qua transportkosten is het tarief kostendekkend, qua verwerkingskosten worden de geringe poorttarieven van de milieustraat toegepast).

5.1.1 Ontwikkelingen

De hoeveelheid restafval is te verminderen door de kunststofverpakkingen gescheiden in te gaan zamelen en indien er nog recyclebare afvalstromen (papier, textiel, kca, wit- en bruinoed, glas) in het restafval zit nog verder te scheiden. Over de kunststofinzameling staat in het onderdeel overige gescheiden inzameling meer informatie. Het huidige verwerkingscontract met Essent loopt tot 2017.

5.2 Groente-, fruit- en tuinafval

Kosten zijn:

1. Het verwerken van het gft.
2. De aankoop (geen investering) van minicontainers die in de loop van het jaar vervangen moeten worden vanwege slijtage, vandalisme of anderszins.
3. De kosten voor het ophalen van het gft aan huis

Inkomsten zijn:

1. De kostendekkende tarieven voor een extra container. Huishoudens die onvoldoende hebben aan een minicontainer, kunnen tegen kostendekkende tarieven een tweede extra container krijgen, zowel een grijze container voor restafval als een groene voor het gf-afval.
2. De kostendekkende tarieven voor een bedrijf die mee wil liften met de huisvuilinzameling m.b.v. minicontainers. Deze regeling is voor bedrijven indien zij vergelijkbaar gft hebben in aard en hoeveelheid als een huishouden.

5.2.1 Ontwikkelingen

In 2012 loopt het verwerkingscontract af met Essent voor de verwerking van het huishoudelijk gft-afval. De verwerkingstechnieken van gft hebben sinds het begin van het verwerkingscontract een flinke groei doorlopen. Er zijn steeds meer verwerkingstechnieken ontwikkeld. Een van de technieken is om het gft of fracties daarvan (de meer houtachtige delen) als brandstof in te zetten in een biomassaenergiecentrale. Afgelopen jaar heeft de gemeente Uden een haalbaarheidsonderzoek daarover uitgevoerd in samenwerking met een paar regiogemeenten. De conclusie van dit onderzoek was dat er voldoende mogelijkheden zijn voor een energetisch en financieel rendabele biomassaenergiecentrale in de regio Oss, Bernheze, Uden, Veghel en Sint-Oedenrode. Met deze ontwikkeling is het voor de gemeenten mogelijk om zelf enige invloed te kunnen uitoefenen op de tariefstelling van het verwerkingskosten. Gezien de huidige ontwikkelingen op de energiemarkt worden die als positief gezien. Ook draagt de gemeente Uden met een dergelijke centrale bij aan haar milieubeleid als het gaat om CO₂-vermindering en het stimuleren van duurzame energie. De status van dit onderzoek is dat de colleges van de vijf gemeenten op 17 maart 2009 akkoord zijn gegaan met de realisatie van een BMEC in de regio. De realisatie en exploitatie zal met behulp van een concessieovereenkomst in de markt worden gezet. Voor deskundige begeleiding in het opstellen van de aanbestedingsdocumenten en de te doorlopen is een bedrag gemoeid van circa € 10.000,- per gemeente. Deze kosten kunnen betaald worden uit de meevallers van 2008 en de te verwachten extra inkomsten in 2009.

5.3 Klein chemisch afval

Kosten zijn:

De eenmaal jaarlijks KCA-inzameling met behulp van standplaatsen. Kijkend naar de inzamelresultaten (527 kg) en de inzamelkosten (€ 5.800,-) die daarmee gemoeid zijn (€

11,- per kg kca), is het te betwijfelen of deze manier van kca-inzamelen voortgezet moet worden. Het is een verhoudingsgewijs veel te hoog bedrag als men bedenkt dat een andere dure afvalstroom zoals restafval € 0,04 per kg aan inzamelen kost. Omgerekend betekent een besparing van € 5.800,- per jaar echter slechts een kostenverlaging van € 0,33 per huishouden.

Kostenloos zijn:

1. De batterijen die op diverse locaties in Uden bij detailhandel in ontvangst wordt genomen en gratis worden opgehaald door de stichting STIBAT.
2. Burgers kunnen gratis hun medicijnen retour geven aan de apotheker.

Er zijn geen inkomsten.

**Collegekeuze:
Kca-inzameling beperken tot de milieustraat en de inzameling middels standplaatsen afschaffen.**

5.4 Oud papier

Kosten zijn:

1. Ophalen van oud papier door de professionele papierinzamelaar. Eenmaal maandelijks (met uitzondering van centrumgebied, deze wekelijks en inclusief bedrijfspapier) wordt het oud papier aan huis opgehaald. De professionele inzamelaar levert hiervoor het inzamelvoertuig en de chauffeur. Zeventien verenigingen leveren hiervoor minimaal twee beladers. De vaste containers worden op afroep geleegd door de professionele papierinzamelaar.
2. Garantierегeling oud papier. De verenigingen of instellingen leveren in de weekenden of avonden minimaal twee beladers om het oud papier in de gemeente in te zamelen. Conform de Garantierегeling oud papier krijgen zij daarvoor een vergoeding per ingezamelde ton papier. De opbrengsten voor verenigingen lopen hiermee uiteen van € 160,- tot € 2.800,- per jaar. De inzameling zelf brengt kosten met zich mee, het oud papier en karton levert opbrengsten die echter maandelijks kunnen variëren. Vorig jaar waren de opbrengsten hoog, maar op dit moment is de papierprijs gezakt. De bovenverwachte opbrengsten kwamen ten gunste van de bestaande tekorten in de afvalstoffenexploitatie.

Inkomsten zijn:

1. Oud papier is geld waard omdat het veelal gerecycled kan worden tot diverse producten. De marktprijs van oud papier is onderhevig aan de marktwerking. Op dit moment is deze niet best, het jaar 2007 was daarentegen een topjaar.
2. Toekomstige inkomsten afkomstig van het Afvalfonds voor het deel verpakkingen (23%, prijspeil 2007 ca. € 4.000,- per jaar) en Papierrecycling Nederland (PRN) voor het overige deel (77%, prijspeil 2007 ca. € 13.000,- per jaar). Om de vergoedingen te kunnen ontvangen is reeds een deelnemersovereenkomst aangegaan met PRN. Met Nedvang dient nog een deelnemersovereenkomst aangegaan te worden. De deelnemersovereenkomst met Nedvang wordt verwacht voor de zomer van dit jaar,.

**Collegekeuze:
Onderzoeken gevolgen volledig professionele oud papier inzameling**

5.5 Overig gescheiden afval

Gemeente Uden zamelt verpakkingsglas, luiers en textiel gescheiden in.

5.5.1 *Textiel*

De textielinzameling is middels een concessie gegund aan de lokale stichting Uden Wereldwijd ten gunste van charitatieve doelen. Dat betekent dat de gemeente zowel geen kosten als geen baten heeft. Textiel heeft echter een marktwaarde. Sommige bedrijven ontvangen opbrengsten voor de textielcontainer op hun terrein. De inzameling in Uden gebeurt met behulp van wijkcontainers die namens stg. UWW worden geleegd door KICI. Ook zamelt MOV textiel in met behulp van hun containers bij een aantal kerken en een opslaglocatie in Uden.

Geen kosten en geen baten.

**Collegekeuze:
Onderzoeken de mogelijkheid om in de opbrengsten van het textiel mee te willen delen**

5.5.2 *Glas*

Ophalen van het kleurgescheiden verpakkingsglas in de wijkcontainers. Tot voor kort werd dit glas in bovengrondse glascontainers ingezameld. Deze containers werden gehuurd bij de afvalinzamelaar. In 2008 is gestart met het verzamelen in ondergrondse glascontainers (gemeente eigenaar). In 2009 worden de laatste containers geplaatst. Aan de inzameling zitten zowel kosten verbonden voor het verzamelen als opbrengsten voor het glas. In de gemeente Uden wordt kleurgescheiden ingezameld (wit/bruin/groen). Dit om de recycling van het glas zo optimaal mogelijk te ondersteunen. Een voordeel van deze drie-kleur gescheiden inzameling is dat bovendien het gescheiden groen of bruin meer opbrengt dan vermengd groen-bruin glas. De opbrengsten zijn marktgevoelig en variëren in de loop der jaren maar zijn minder gevoelig dan het oud papier. De opbrengsten van het glas worden momenteel verrekend met de inzamelkosten van het glas. Toekomstige inkomsten zijn afkomstig van het Afvalfonds.

5.5.3 *Luiers*

Het voordeel van gescheiden inzameling is dat luiers door ze gescheiden in te zamelen gerecycled kunnen worden. Het recyclingsproces bestaat op dit moment uit vergisting (energiewinning) en compostering (bodemverbeteraar). Het resterende kunststofafval wordt verbrand met als voordeel energetische waarde en dus ook warmteopbrengst van de verbrandingsoven.

De kosten bestaan uit de transportkosten voor de luierscontainers, het verzamelen en het daadwerkelijk recyclen. Deze kosten zijn gelijk gehouden met de verwerkingskosten van het restafval omdat luiers oorspronkelijk deel uitmaakten van restafval en de verwerkingskosten niet goedkoper zijn dan van het restafval. Het milieurendement is hier een doorslaggevende factor voor deze gescheiden inzameling.

5.5.4 Kunststofverpakkingen

De gemeente Uden zamelt (nog) geen kunststofverpakkingen in. Met ingang van 1 januari 2010 hebben alle gemeenten in Nederland een inspanningsverplichting om kunststofverpakkingen gescheiden in te zamelen.

Het maximaal te behalen resultaat met kunststofverpakkingen is dat het restafval afneemt met 20%. Het te behalen resultaat is sterk afhankelijk van de motivatie van de burgers om de kunststofverpakkingen gescheiden in te zamelen.

Door kunststofverpakkingen gescheiden in te gaan zamelen, zijn weliswaar kosten te maken voor het inzamelen, maar opbrengsten staan tegenover elke ton ingezameld kunststof. De vastgestelde vergoeding is € 475,- per ton. Deze vergoeding zou het kostenneutraal moeten maken.

Uit de landelijke pilots komt naar voren dat diftar-gemeenten betere inzamelresultaten hebben dan niet diftar-gemeenten omdat burgers financieel geprikkeld worden om zo goed mogelijk hun afval gescheiden in te zamelen. Voor Uden betekent dat dus dat waarschijnlijk niet het maximaal haalbare inzamelresultaat behaald zal worden en dat in ieder geval de inzameling zo laag drempelig mogelijk uitgevoerd dient te worden.

5.6 Zwerfafval

Kosten zijn:

1. Verwerkingskosten ingezameld zwerfafval door de gemeentelijke dienst.
2. Personele inzet door de gemeente voor het opruimen van het zwerfafval.
3. Aankoop van middelen ter bestrijding van zwerfvuil (bv blikvangers).
4. Afvoer en verwerking van het ingezamelde zwerfafval door alle vrijwilligers op de nationale schoonmaakdag(en).
5. Personele ondersteuning bij het organiseren van de jaarlijkse schoonmaakdag.

Er zijn geen inkomsten.

5.7 Milieustraat

De milieustraat is in eerste instantie bedoeld voor de burgers. Zij hebben hiermee de gelegenheid om afval aan te kunnen bieden die niet hoort of past in de rest- en gft-afvalcontainers.

5.7.1 Kostendekkendheid milieustraat

In 2007 is naar aanleiding van de zeer lage kostendekkendheid van de milieustraat (7% in 2005) gekeken naar de poorttarieven van de milieustraat. Het voorstel was om de tarieven van de milieustraat aan te passen tot een betere dekking. Hiermee zou ook een beter verband gelegd worden tussen het poorttarief en het afvalaanbod, oftewel de 'vervuiler betaalt' zoals ook benoemd in de Europese richtlijn. Aanpassing van de poorttarieven zou leiden tot een betere kostendekkendheid, transparantere tarieven, minder doorberekening naar de afvalstoffenheffing, meer vergelijkbare tarieven met de buurgemeenten. De aanpassing moet wel in verhouding staan met de afvalstoffenheffing en het voordeel dat er voor burgers moet zijn om zich de moeite te nemen om de afvalstromen gescheiden aan te bieden. In het geldende coalitie-programma is echter aangegeven dat stijging van tarieven niet tot de mogelijkheid behoort, ondanks dat tarieven en heffingen kostendekkend horen te zijn.

Inflatiecorrectie is wel akkoord. Omdat destijds de poorttarieven al sinds 1999 niet meer waren geïndexeerd, is met terugwerkende kracht deze inflatiecorrectie uitgevoerd en

wordt sindsdien tweejaarlijks toegepast. Daarmee is in 2008 een kostendekkendheid van 8% behaald.

In 2007 is al eerder een voorstel ingediend aan het college met als doel volledige kostendekkendheid;

- De gratis afvalstromen zouden gratis blijven (kca, wit- en bruingoed en luiers);
- de afvalstromen die waarde hebben (papier, glas, metaal en textiel) zouden gratis worden;
- de tarieven van de overige afvalstromen zouden variëren tussen € 10,00 per m3 voor sloophout (nu € 1,50) en grof huishoudelijk restafval (nu € 3,-) tot € 40,- per m3 voor grond (nu € 7,00) en tapijresten (nu € 3,-)
- daarbij is geen verder onderscheid gemaakt in de afvalstromen die men graag wil stimuleren voor het gescheiden aanbieden tot de afvalstromen die echt onbruikbaar zijn.

Vanuit de duurzaamheidsgedachte wordt voorgesteld om het de burgers aantrekkelijk te maken om hun afval goed gescheiden aan te bieden. Goed gescheiden afvalstromen kunnen het best recycled worden en sommige afvalstromen leveren zelfs nog geld op. Een tariefsindeling zou dan als volgt toegepast kunnen worden: aantrekkelijke tarieven voor de winstgevende afvalstromen, een minder hoog tarief voor de afvalstromen die nuttig toegepast kunnen worden maar nog steeds verwerkingskosten hebben en het onaantrekkelijkste tarief voor de afvalstromen die niet meer of beperkt nuttig toegepast kunnen worden.

Verder is het zinvol om te overwegen om de afvalstromen die men vanwege gezondheidsredenen niet al te onaantrekkelijk wil maken (bv asbest), deze tegen een niet al te kostendekkend tarief te laten aanbieden.

Blijft overeind dat een aantal tarieven toch verhoging behoeven om de kostendekkendheid in ieder geval te verbeteren:

De volgende tarieven gelden indicatief bij kostendekkenheid van:			
Tarief bij 55%	Alternatief bij 28%	Principiële uitgangspunten:	Afvalstromen
€ 0,00		Nuttige toepassing en heeft een marktprijs	Papier Verpakkingsglas Textiel Metalen
		Nuttige toepassing en heeft geen verwerkingskosten	Wit- en bruingoed Kca Personenautobanden zonder velg
€ 20,- per m3 (huidig poorttarief varieert van € 2,- tot € 3,-)	€ 10,-	Nuttige toepassing en heeft verwerkingskosten	Gips Luiers* Tapijresten Sloophout Personenautobanden met velg Harde kunststoffen
		Uit gezondheidsredenen	Asbest
€ 30,- per m3 (huidig poorttarief varieert van € 2,- tot € 9,- per m3)	€ 15,-	Nuttige toepassing maar regionale inzamelpunten in Uden	Vlakglas** Snoeihout***
		Nuttige toepassing maar elders in Uden reeds een verwerker	Puin
€ 40,- per m3	€ 20,-	Beperkt nuttige toepassing evt. mogelijk	Grond (grof) Restafval
		Een betere aanbieding leidt	Bouwafval

(huidig poorttarief varieert van € 4,- tot € 9,- per m3)	tot nuttige toepassing	
--	------------------------	--

* Burgers kunnen hun luiers gratis aanbieden in de luiercontainers op diverse locaties in Uden.

**Voor vlakglas zijn vanuit de brancheorganisatie landelijk een aantal inzamelpunten aangewezen waar burgers vlakglas gratis kunnen aanbieden. In Uden is de firma Breeuwer glasservice aan de Handelslaan aangewezen.

*** De groenverwerker Ciclo verwerkt momenteel ons snoeihout en mogelijk dat zij een overslag/bewerkerlocatie blijven in het kader van de biomassacentrale. Dit zal een van de aandachtspunten zijn in het nog uit voeren onderzoek naar de gft-situatie in Uden (andere raadskeuze).

Met de eerste mogelijkheid (kolom 1) wordt een kostendekkendheid verwacht van circa 55%, 47% (€ 370.000,-) meer dan nu. De tarieven zijn min of meer kostendekkend voor de betreffende afvalstromen in die tariefsgroep en zijn marktconform (zie notitie tarieven milieustraat 2007). Het resterende tekort wordt veroorzaakt doordat de indirecte kosten zoals exploitatie en personeel niet verwerkt zijn in de voorgestelde poorttarieven. Deze poorttarieven zijn gebaseerd op alleen de directe kosten van de betreffende afvalstroom (transport, verwerking).

Als de voorkeur door het bestuur geniet om de tarieven middels een tussenstap (en de volgende stap bijvoorbeeld naar aanleiding van uitkomst onderzoek diftar of containermanagement) door te voeren, omdat het een te extreme aanpassing van de geldende tarieven is, kunnen de tarieven bijvoorbeeld met de volgende tariefsgroepen worden toegepast: € 10,- / € 15,- / € 20,- per m3 of zelfs nog kleinere stappen over meer jaren. Hiermee wordt een kostendekkendheid verwacht van circa 28%, 20% (€ 160.000,-) meer dan nu (kolom 2).

Een exacte doorrekening van de voorgestelde tarieven levert een betere inschatting van de kostendekkendheid op, maar bovengenoemde percentages worden verwacht op grond van de notitie 'Tarieven milieustraat 2007'.

Een aanvullende maatregel, namelijk het afschaffen van de gratis stortbonnen zou dan kunnen leiden tot een kostendekkendheid van circa 63% cq. 36%.

**Collegekeuze:
Wijzigen poorttarieven milieustraat**

5.7.2 Gratis stortbonnen

Naast de lage poorttarieven leveren de jaarlijkse stortbonnen voor elk huishouden in de gemeente Uden ook een bijdrage aan de slechte kostendekkendheid van de milieustraat. Elk huishouden ontvangt jaarlijks stortbonnen opdat zij 3 m³ grof huishoudelijk afval gratis kunnen brengen naar de milieustraat. Daarvoor ontvangen de huishoudens jaarlijks twee stortbonnen à 1,5 m³ afval. Een gemiddeld huishouden heeft hier meer dan voldoende aan om zijn jaarlijkse grof huishoudelijk afval kwijt te kunnen. Alleen de grootvervuilers stijgen hier overheen en betalen vervolgens de geringe poorttarieven.

In 2008 zijn 12.245 stortbonnen gebruikt. Op basis van het aantal verstrekte kwitanties wordt ca. 50% van het afval aangeboden (feitelijke kosten € 394.000,-) middels deze gratis stortbonnen. De gebruikte stortbonnen staan voor ca. € 63.000,- inkomsten poorttarief.

**Collegekeuze:
Afschaffen gratis stortbonnen.**

Kosten van de milieustraat zijn:

1. Elektrische en/of elektronische apparatuur. Deze worden zonder kosten afgevoerd en verwerkt (landelijke regeling).
2. Transport- en verwerkingskosten van de overige afvalstromen.
3. De politie biedt een aantal keren per jaar het verzamelde illegale afval gratis aan.
4. Exploitatie uitbesteed tot 2013. Tot de exploitatie hoort het aanleggen en onderhouden van het terrein, het leveren en onderhoud van voorzieningen, personele inzet (voor een deel, de gemeente heeft als tweede man zelf een toezichthouder milieustraat in dienst). De keuzes tot het gescheiden inzamelen van bepaalde afvalstromen wordt in gezamenlijk overleg bepaald. De kosten worden doorberekend naar de gemeente, de opbrengsten in beperkte mate ook. Wat het financiële voor- en nadeel van uitbesteden exploitatie is valt nu niet in te schatten. Daarvoor zou een nader onderzoek in 2011 noodzakelijk zijn om op tijd een nieuw contract gereed te hebben in 2013. Eventueel zou overwogen kunnen worden om de dienstverlening uit te breiden naar andere gemeenten, oftewel een gezamenlijk gebruik van de milieustraat en hiermee de overheadkosten te beperken.
5. De detailhandel kan de door hen ontvangen medicijnen gratis afleveren bij de milieustraat. Dit om de drempel om kca gescheiden in te zamelen verder te stimuleren. Op dit moment is het slechts 1 winkel die een dergelijk initiatief heeft ontplooit.

Inkomsten zijn:

1. Ontvangen poorttarieven van burgers.
2. Afvalstromen die opbrengsten hebben zoals oud papier, metalen en textiel worden verrekend met de transportkosten van deze afvalstromen.

5.8 Aanbestedingen

De totale kosten over de duur van een inzamelcontract of de hoeveelheid aan te schaffen inzamelmiddelen verplicht de gemeente om dergelijke contracten aan te besteden. Naast een marktwerking is een mogelijk financieel positief resultaat voor de gemeente, blijft de kans bestaan dat het resulteert in een andere dienstverlening, hogere kosten, werkwijze en/of product. Als voorbeelden zijn te noemen:

- de onlangs doorgelopen Europese aanbesteding voor de huisvuilinzameling. Netto onder de streep lijkt de huisvuilinzameling in zijn totaal financieel aantrekkelijk te zijn. Voor bepaalde onderdelen, zoals nu bijvoorbeeld het ophalen van grof huisvuil aan huis, vallen de kosten hoger uit.
- de aankoop van de ondergrondse restafvalcontainers voor de overige gelaagde bouw. Uit de aanbesteding is een andere leverancier als economisch meest gunstige naar voren gekomen. Hiermee wordt het uiterlijk van de container iets anders en is de elektronische aansturing en datamanagement anders, waardoor nu twee verschillende datamanagementsystemen onafhankelijk van elkaar bij de gemeente toegepast moeten worden.

5.8.1 Investerings

***Ondergrondse glascontainers**

In 2006 en 2007 zijn investeringen gedaan in ondergrondse glascontainers. Op dit moment zijn bijna alle bestaande locaties met een glascontainer ondergronds gegaan. Slechts drie locaties zijn in afwachting omdat daar op dit moment herinrichtingsplannen lopen of gaan starten.

***Ondergrondse restafvalcontainers**

In 2003 zijn reeds 40 ondergrondse restafvalcontainers geplaatst op diverse locaties in de gemeente Uden. In de loop der tijd zijn bij nieuwbouwprojecten ondertussen reeds 11 containers bijgekomen. De aanschafkosten van deze containers zijn door de

projectontwikkelaar vergoed, de beheerskosten zoals de inzameling, onderhoud en vervanging zijn voor rekening van de gemeente.

De komende jaren zullen bij bestaande gelaagde bouw 40 containers worden geplaatst ter vervanging van bovengrondse verzamelcontainers of minicontainers. Het datamanagement van de toegangspassen ligt bij de gemeente met behulp van speciale software en elektronische verbinding.

*Minicontainers

Reeds jaren is sprake van het vervangen van de minicontainers. Het afschrijvingstermijn is afgelopen. Veel containers zijn echter nog in goede staat en zijn prima te gebruiken. De versleten containers worden op verzoek vervangen. Geen grootscheepse vervanging heeft plaatsgevonden omdat veel containers nog in orde zijn, maar vooral ook omdat eerst besproken moet worden of de gemeente eventueel wil overstappen op een meer geregistreerde wijze van inzamelen. Oftewel met behulp van containermanagement of gedifferentieerd tarief (diftar). Daarvoor zijn containers noodzakelijk die geschikt zijn voor het behuizen van een chip. De containers die momenteel worden aangeschaft ter vervanging van de kapotte exemplaren zijn geschikt voor chips, maar hebben deze nog niet.

*Kledingcontainers

Het huidige contract voorziet erin dat zowel de kosten voor de inzameling als de containers voor rekening zijn van de stichting Uden Wereldwijd.

6. Kosten en baten afval

6.1 Ontwikkeling afvalstoffenheffing

Alle particuliere huishoudens in Uden moeten een afvalstoffenheffing betalen. Onder een afvalstoffenheffing wordt een vergoeding voor de kosten van het ophalen en verwerken van het huishoudelijk afval verstaan. De totale opbrengsten mogen daarbij niet hoger dan de totale kosten zijn (maximale hoogte: kostendekkend). Eventuele fluctuaties mogen via een egalisatievoorziening opgevangen worden om het tarief stabiel te houden.

In de jaren sinds 2003 is de afvalexploitatie (het totaal van kosten en opbrengsten mbt huishoudelijk afval) negatief geweest. Om voor een deel tegemoet te komen aan de steeds hoger wordende kosten binnen afval is de afvalstoffenheffing enkele malen verhoogd (naast de inflatiecorrectie die jaarlijks toegepast wordt).

In 2006 is het bedrag voor een meerpersoonshuishouden gestegen met € 7,26 (dit betreft de helft van hetgeen bij de begroting als behoefte aangegeven was). In 2008 is het bedrag voor meerpersoons-huishoudens met € 9,- opgehoogd (was bij de begroting de geplande verhoging voor het rioolrecht aansluitrecht) en in 2009 is opgehoogd met 3% (€ 8,66).

6.2 Kostenontwikkeling

Met al deze maatregelen is de afvalexploitatie echter niet kostendekkend geworden. Opgemerkt moet worden dat vanaf 2007 de kosten van kwijschelding afvalstoffenheffing en de kosten voor vegen wegen (voor 29%) en de kosten van zwerfvuil (voor 50%) vanuit afval betaald worden. Bij vegen wegen en zwerfvuil is middels jurisprudentie vastgesteld dat het deel dat toegeschreven kan worden aan huishoudens vanuit de afvalstoffenheffing betaald mag worden. Deze 3 posten bedragen gezamenlijk zo'n € 300.000,-.

De overweging of iemand in aanmerking komt voor kwijschelding van de afvalstoffenheffing wordt door een andere afdeling gemaakt op grond van diverse sociale en financiële overwegingen. Het taakveld afval heeft daar geen enkele invloed op en ook hebben de overige burgers die het afval aanbieden geen invloed op deze kosten. Deze kwijschelding zou daarom in feite meer thuis horen bij het product die de beslissing neemt van kwijschelding.

**Raadskeuze:
Kwijschelding afvalstoffenheffing verplaatsen naar armoedebestrijding**

De meest opvallende kostenontwikkeling binnen afval betreft de milieustraat. Bedroegen de kosten van de milieustraat in 2006 nog € 643.296,-, in 2007 was dat € 714.541,- en in 2008 is het opgelopen tot € 788.298,-. (De inkomsten op de milieustraat zijn in 2008 t.o.v. 2006 met € 18.254,- toegenomen.)

6.3 Bijdragen uit algemene middelen

Om de egalisatievoorziening niet structureel negatief te laten zijn (wat niet mag bij een voorziening) zijn de tekorten die ontstaan zijn de afgelopen jaren vanuit algemene middelen aangevuld. In 2006 kon het negatieve saldo van € 217.102,- nog door de voorziening worden opgevangen. Het negatieve saldo van 2007 van € 662.652,- veroorzaakte een negatieve stand van de voorziening van € 383.900,-. Dit is aangevuld vanuit het positieve jaarrekeningresultaat van 2007.

Bij de begrotingen van 2008 en 2009 is op basis van het verwachte resultaat van die jaren op voorhand een dotatie aan de voorziening opgenomen van respectievelijk € 190.000,- en € 175.000,-.

Het gerealiseerde saldo afvalexploitatie in 2008 is (door incidentele meevallers als lagere kapitaallasten, hogere opbrengsten oud papier en naverrekening vanuit Brabant Water) € 22.100,- waardoor er een positief saldo op de voorziening is ontstaan.

6.4 Verdere ontwikkeling afvalstoffenheffing en/of egalisatievoorziening

Het tekort 2009 vóór begrotingsbehandeling bedroeg € 355.000,-. Er was een offerte ingediend om binnen de algemene middelen ruimte vrij te maken zodat de kwijtschelding van afvalstoffenheffing (€ 180.000,-) geen invloed meer zou hebben op het saldo van de afvalexploitatie maar feitelijk (weer) gezien zou worden als minimabeleid. Het restanttekort van € 175.000,- werd incidenteel aangevuld vanuit de algemene reserve.

Door een aangenomen motie is de ruimte van genoemde offerte ingezet ter dekking van de kosten van het afschaffen van de hondenbelasting en is de afvalstoffenheffing met 3% gestegen. Aangezien dit € 135.000,- (in plaats van € 180.000,-) voor afval oplevert resteert voor 2009 nog een tekort van € 45.000,- dat nog niet is afgedekt¹, en bedraagt het structurele tekort € 220.000,- i.p.v. € 175.000,-.

Vanaf 2010 zou de afvalstoffenheffing dan nog met 4,9% moeten stijgen om de afvalexploitatie kostendekkend te maken indien geen andere opbrengstverhogende of kostenverlagende maatregelen worden genomen. In deze notitie worden hiervoor diverse mogelijkheden aangegeven (zie hoofdstuk 2 voor concrete mogelijkheden voor korte of langere termijn). Afhankelijk van het al dan niet benutten van deze mogelijkheden zullen wij bij de begroting 2010 met nadere voorstellen voor de afvalstoffenheffing komen.

¹ Hier komen wij bij de 1^e financiële afwijkingen rapportage op terug.

6.5 Afvalexploitatie 2006 t/m 2009

Gemeente Uden					
	Rekening 2006	Rekening 2007	Begroting 2008	Rekening 2008	Begroting 2009
Afvalinzameling/verwerking					
Kosten:					
4.210,0610 Vegen wegen (29% van de kosten tlv afval)	-	70.903	47.497	62.552	65.577
4.614,0005 Kwijtschelding belastingen	-	155.956	154.030	148.357	179.900
4.721,0110 Inzameling Huishoudelijk afval	2.054.765	2.040.551	2.058.587	2.039.178	2.227.799
4.721,0111 Inzameling Oud papier	130.993	205.148	214.556	213.664	227.081
4.721,0112 Overige gescheiden inzameling	36.662	37.137	48.397	33.798	49.657
4.721,0120 Inzameling K.C.A.	47.948	34.674	12.917	7.794	13.466
4.721,0130 Inzameling G.F.T.	563.232	586.522	529.546	546.485	577.771
4.721,0140 Opruimen illegaal afval	33.991	47.889	41.452	34.572	41.772
4.721,0150 Milieustraat	643.296	714.541	785.877	788.298	709.161
4.721,0210 Zwerfvuil (50% van de kosten tlv riolering)	-	112.283	107.903	103.039	118.541
4.721,1110 Afvalstoffenheffing	61.793	73.065	94.123	79.118	63.580
4.980,1401 Toevoeging aan BR Egalisatie BTW compensatiefonds	548.549	503.025	503.025	503.025	503.025
	4.121.229	4.581.693	4.597.910	4.559.881	4.777.330
Opbrengsten:					
4.721,0110 Afvalinzameling huishoudelijk afval	-	-	-	22.534	-
4.725,0310 Inzameling Huishoudelijk afval	131.385	98.523	100.492	103.314	104.763
4.725,0311 Opbrengsten inzameling oud papier	-	119.285	205.000	241.511	170.313
4.725,0320 Inzameling K.C.A.	-	-	55	-	57
4.725,0330 Inzameling G.F.T.	5.199	5.143	5.061	5.321	5.276
4.725,0350 Milieustraat	44.668	65.942	45.622	62.922	47.561
4.725,1110 Afvalstoffenheffing	3.682.877	3.613.319	4.083.100	4.100.405	4.229.700
4.614,0005 Kwijtschelding belastingen	-	-	-	1.775	-
4.721,0210 Zwerfvuil	-	16.828	-	-	-
	3.864.127	3.919.041	4.439.330	4.537.782	4.557.670
Saldo exploitatie afval	257.102	662.652	158.580	22.100	219.660
Dekkingspercentage excl. storting/beschikking egalisatie afvalstoffenheffing	93,76%	85,54%	96,55%	99,52%	95,40%
Dekkingspercentage incl. storting/beschikking egalisatie afvalstoffenheffing	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

